

Jpravništvo ljubljana, Knaflijeva 3
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124
3125, 3126
inserirni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel 3492 in 2492
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7
Telefon št. 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
Telefon št. 190
Računi pri ošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241

JUTRO

zhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnino znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflijeva ulica 3, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon šte. 2455;
Celje, Šrossmayerjeva ulica št. 1,
telefon šte. 65.

kopisi se ne vračajo

Problem našega so- cialnega zavarovanja

Nedavno smo razpravljali na tem mestu o problemu delavskega zavarovanja v novih razmerah in smo poudarili, v kako veliki meri je na tem vprašanju zainteresirana tudi Slovenija. Postavlja se nam cela vrsta vprašanj. Ali je sedanjí stroj zavarovanja škodoval socialnim potrebam slovenskih zavarovancev? Ali in koliko je v skladu s potrebami slovenskega narodnega gospodarstva? Katere reforme so potrebne? Ali se naj sedaj, ko je vse postavljeno pred delitve, ogrevamo za dosedanjí enotni sistem, za federativno organizacijo zavarovanja ali pa za samostojnost tudi na tem polju?

Statistika pravi, da je do leta 1938. znašalo število zavarovancev v Sloveniji približno 15 odstotkov vseh zavarovancev v državi. Od lanskega leta odstotek pada, dočim v ostalih delih države narašča. Povprečna zavarovana mezdila je bila lani pri nas samo za 1.16 dinarja večja od državnega povprečja (24.80 napram 23.64 din). Dočim odpade na vsem državnem ozemlju po stanju iz julija 1939. največji odstotek članstva na najvišji (XII.) mezdni razred z zavarovano mezdila 48 din, pripade pri nas največji odstotek na IX. mezdni razred z zavarovano mezdila 28.80 din. V najnižjih razredih je bilo na državnem ozemlju zavarovanih letos skoraj 30 odstotkov zavarovancev, pri nas pa nekaj izpod 25 odstotkov. Glavne premijske rezerve so na ozemlju Slovenije torej manj ugodne od povprečja v državi. Na drugi strani pa so postavke izdatkov v Sloveniji večje. Hranarina znaša povprečje skoraj 153 dinarjev letno na člana, dočim je državni povpreček nekaj manj nego 128 dinarjev, podpore za porodnice so pri nas skoraj dvakrat večje kakor državni povpreček. Pač je državno povprečje za zdravniške stroške in za zdravila za nekaj odstotkov višje, nego naše domače, ako pa izločimo bolniške blaginje zasebnih nameščencev, potem je tudi tu ljubljanski odstotek precej višji od povprečja v državi. Leta 1938 je vsedržavni povprečni izdelek v bolniškem zavarovanju za člana znašal 506.31 din, pri ljubljanskem uradu pa 524.15 din. Državni povpreček pri dohodku je bil 502.86 din, na poslovnem ozemlju pa 519.87 din.

V letu 1938. je bil uveden nov način za kritje primanjkljaja okrožnih uradov. Letni primanjkljaj mora vsak urad kriti v prvi vrsti iz lastnih rezervnih skladov. Ako to ne zadošča, krije primanjkljaj Suzor iz osrednjih rezervnih skladov. Šele ako ta sredstva ne zadoščajo, morajo aktivni uradi kriti deficit pasivnih uradov. V bodočnosti se bržčas ta skrajni način kritja ne bo uporabljal. V osrednji rezervni sklad prispeva vsak okrožni urad letno 2.5% predpisanih bolniško-zavarovalnih prispevkov in del čistega letnega dobička. V letu 1938. je poslovni višek ljubljanskega urada znašal 397.318 din z všteti bonifikacij. Od tega zneska je določen znesek 173.827 din za dotacijo centralnega rezervnega fonda za kritje primanjkljaja in za kritje izrednih izdatkov. Skupni prispevek ljubljanskega urada v rezervne fonde Suzora je leta 1938. znašal vseh 2.5%-no dotacijo 1.457.193 din ali 2.8% vseh dohodkov bolniško-zavarovalne panoge. Ta odstotek je izraz obsega slovenske solidarnosti v vsedržavni bolniško-zavarovalni rizikovi skupnosti. Ali je ta odstotek previsok, ako vemo, da so v Sloveniji elementi slabih rizikov močno razviti? Ako bi ta dotacija odpadla, bi letni bilancirani višek urada znašal 1.854.512 din ali 3.56%. V tem slučaju bi morali seveda povečati lastne rezervne fonde, predvidoma z večjimi zneski kakor znašajo današnji zneski izredne rezervne sklade. To pomeni, da poslovni uspeh v rednem poslovanju ne bi bil ugodnejši.

V neugodnem zavarovanju je Slovenija imela skoraj 14 odstotkov vsega članstva, a je bila udeležena v trajnih osebnih neugodnih rentah z 18.27 odstotka, torej relativno mnogo višje kakor ostali predeli. Na skupnih neugodno-zavarovalnih prispevkih smo plačevali 15.46 odstotkov, na dajatvah iz naslova skupnih trajnih rent pa prejimali 19.51 odstotkov. Od skupnega števila 15.053 rentnih podpor jih imajo relativno največ v Sloveniji (18.10 odstotka). Neugodni slučaji v Sloveniji porabijo torej sorazmerno največji del kapitalnega kritja in slovenska dotacija premijskih rezerv je ostala precej pod vsedržavnim povprečjem. Na osnovi sedanjih računskih elementov bi bil torej pri avtonomnem neugodno-zavarovalnem gospodarstvu primanjkljaj neizbežen. Treba je še dodati, da smo sicer glede neplačanih prispevkov ostali za dva odstotka pod državnim povprečjem (26.40 : 28.87 odstotkov), toda v zadnjem letu se je stanje v prilog državnega povprečja izboljšalo.

Socialno zavarovanje je po zakonu in

Mirovna akcija ni uspela

Kancelar Hitler smatra, da je postal belgijsko-nizozemski predlog za mirno posredovanje zaradi stališča Anglije in Francije brezuspešen

London, 15. nov. s. Agencija DNB je nočjo objavila naslednje sporočilo:

Zunanji minister Ribbentrop je danes sprejel v svojem kabinetu belgijskega in holandskega poslanika in jima po naročilu kancelarja Hitlerja v imenu nemške vlade sporočil, da smatra nemška vlada po omalovažujočem angleškem in francoskem odgovoru na holandsko-belgijski predlog za mirno posredovanje, ta predlog za brezpredmeten.

Berlin, 15. nov. o. Ribbentropovo obvestilo še ne predstavlja uradnega odgovora nemške vlade, ki bo poslan naravnost nizozemski kraljici Viljemini in belgijskemu kralju Leopoldu. Kakor se je zvedelo, bo kancelar Hitler v tem odgovoru poudaril, da so mirovna pogajanja zaradi zadržanja Anglije in Francije nemogoča. Dobro počen zastopnik narodno socialistične stranke je izjavil, da so angleški in francoski pogoji, po katerih naj bi se Poljska, Avstrija in Čehoslovaška obnovile, naravno nesmiselni. Nemčija ne bo nikdar pristala na razpravo o obnovi teh držav.

Tajni dodatek?

Pariz, 15. nov. o. V tukajšnjih dobro poučenih krogih zatrjujejo, da bo Hitlerjev odgovor na posredovalni predlog nizozemske kraljice in belgijskega kralja vseboval tajni dokument, v katerem bo poudarjeno

namško-stališče glede na vlogo, ki naj bi jo igrali Nizozemska in Belgija v sedanjí vojni.

V pričakovanju objave besedila

Amsterdam, 15. nov. j. Vsa holandska javnost nestrno pričakuje, kdaj bo uradno objavljena vsebina odgovora nemškega kancelarja Hitlerja na mirovni apel belgijskega kralja in holandske kraljice. Vses holandski tisk je danes pod velikimi naslovi objavil razna ugibanja o vsebini nemškega odgovora, kakor ga tolmačijo razni inozemski in domači viri. Listi trdijo, da ni še povoda za pesimizem, ker je težko verovati, da bi bila vsebina odgovora v popolnem nasprotju z zadnjim zatrdilom nemške vlade, da bo čuvala nevtralnost Holandske in Belgije vse do tlej, dokler ne bi obe državi sami kaj ukrenili, kar bi pomenilo kršitev lastne nevtralnosti.

Iz verodostojnih virov se zatrjuje, da od nemškega poslanstva v Haagu o vsebini note, ki bo najbrže še danes izročena v Haagu, ni bilo mogoče zvedeti nobenih podrobnosti, tako da so zaenkrat vsa ugibanja o tem brez prave podlage.

Kodanj, 15. novembra. AA. (Havas) Kakor piše berlinski dopisnik lista »Tidende«, obsega nemški odgovor na belgijsko-ho-

landsko ponudbo za posredovanje vsega skupaj le eno, na stroj napisano stran. Na listini je zapisano, da bi obnova Poljske in Čehoslovaške pomenila, da Nemčija izgrubi svoj življenjski prostor, ter da nemški raj takšnih pogojev ne more sprejeti.

Kaj piše pariški tisk

Pariz, 15. nov. AA. (Havas). Hitlerjev odgovor na belgijsko-holandske predloge danes dopoldne v Parizu še ni bil znan. Nemški odgovor je izročil v Bruslju veleposlanik v. Bülow, v Haagu pa dr. Julius v. Tschech. Ker jutranje francosko časopisje ni moglo zvedeti za vsebino besedila odgovora, se v svojih komentarjih naslanja na obvestila, objavljena v holandskem časopisu »Telegraaf«, ali pa na obvestila, ki so bila podana pred objavo besedila nemškega odgovora. V političnih krogih govore, da se Hitler v svojem odgovoru sklicuje na pariški in londonski odgovor, oziroma skuša na podlagi teh odgovorov zvrniti odgovornost za nadaljevanje vojne na Pariz in London. Istočasno v tukajšnjih političnih krogih naglašajo, da je nemška diplomacija v zadnjih dneh razvila živahno delavnost v želji, da bi brez ozira na odgovor nemške vlade pripravila teren za nadaljnje korake. Zdi se, da bo nemška diplomacija poskušala vplivati na Belgijo in Holandijo, ter ju pridobiti za kako akcijo proti

Veliki Britaniji. V vsakem primeru z velikim zanimanjem pričakujejo nadaljnjih diplomatskih razgovorov. Posebno poudarjajo, da je belgijski kralj Leopold sprejel ameriškega veleposlanika, skoro istočasno pa kraljica Viljemina ameriškega veleposlanika v Holandiji. Ni znano, o čem so se razgovarjali, toda v Belgiji in Holandiji se opaža znatno pomirjenje duhov.

»Petit Journal« pravi, da očita Nemčija Franciji in Angliji, da ji osparavata plodove njene zmage na vzhodu. Toda Francija in Anglija nista nikdar poskušali doseči nadvlade in vpliva v državah, ki jih je Nemčija zasedla. Francozi želijo živeti in umreti v svobodi ter se zato tudi vojskujejo. Ta njihova svoboda je v zvezi s svobodo drugih narodov.

»Ouvre« naglašja, da je nemogoče sprejeti razloge, ki jih Hitler navaja v svojem odgovoru na predlog belgijskega kralja in nizozemske kraljice. List smatra, da se iz odgovora lahko sklepa, da je napetost popustila samo začasno in da lahko traja nekoliko dni zaradi gotovih materialnih vzrokov ter zaradi tega, da bi se izvedel še kak diplomatski maneuver. »Ordre« poudarja, da obstojajo med nemškimi ter francoskim in angleškim stališčem nepremostljive ovire. Nemčija želi mir, ki bi ji priznal njene zasedbe, medtem ko želijo zavezniki obnovo Avstrije, Poljske in Čehoslovaške ter spoštovanje mednarodnega prava.

Finska vlada se posvetuje

Finska delegacija se je včeraj vrnila iz Moskve in takoj predložila vladi svoje poročilo

London, 15. nov. s. Finski predsednik Kallio, kakor tudi predsednik finske vlade in zunanji minister Erikko so imeli danes dve in pol ure konferenco s finsko delegacijo, ki se je vrnila iz Moskve. Delegacija je podala izčrpno poročilo o poteku pogajanj v Moskvi.

Financijski minister Tanner je v razgovoru z novinarji izjavil, da so se pogajanja v Moskvi vršila v prijateljskem duhu. Rusi niso izrazili napram Finski nobene grožnje in niso postavili nobenega ultimata. Pogajanja se niso razbila. Sedaj je treba najti novo bazo za nadaljevanje pogajanj. Finska delegacija je bila sprejeta v Moskvi prijazno in Stalin je v razgovoru z delegacijo izjavil, da želi Finski vso srečo.

K trditvam v ruskih listih, da bo Finska sedanjí položaj mogla finančno vzdržati samo nekaj mesecev, je izjavil finančni minister Tanner, da so take trditve očitno mišljene ironično. Finančni položaj Finske je popolnoma zdrav in državni dolg je med najmanjšimi na svetu ter ne znaša niti 5 funtov na prebivalca.

Ameriški novinarji javljajo, da so Finci ob ruski meji v zadnjem času zgradili nove utrbe, in da je opaziti tudi nove ruske vojaške priprave proti Finski.

Helsinki, 15. novembra. AA. (Stefani) List »Helsingin Sanomat« piše, da so pri razgovorih v Moskvi sovjetski zastopniki sami priznali, da Rusiji ne grozi od Finske nobena nevarnost, najmanj pa Leningradu.

List »Uusi Suomi« pravi, da je boljše biti celo brez pogodbe, kakor pa imeti slabo pogodbo. Finska bo storila vse, da čimprej ponudi prilichnost za obnovo pogajanj, da se najde sprejemljiva formula za vsa sporna vprašanja med Finsko in Rusijo.

Ruske grožnje Finski

Moskva, 15. nov. o. Snoči je ruski radio objavil med drugim:

Finska vlada je koncentrirala svoje čete ob ruski meji ter jih doslej ni zmanjšala, tako da ogrožajo Leningrad. Rusija ne more dopustiti, da bi to stanje trajalo dalje. Če Finska ni pripravljena popustiti, bomo prisiljeni podvzeti druge ukrepe. Opozorjamo Finsko, da ruska vojna mornarica finskiemu gospodarstvu, ki nazaduje in se nahaja pred polomom, lahko povsem zapre izhod na Vzhodno morje. Rusija ne more in ne bo več trpeti nobenega delovanja, ki bi ogrožalo varnost Leningrada in Kronštata, ker sta ti dve mesti za naš nacionalni razvoj največje pomena. Rusija bo z vsemi silami zavarovala svoje življenske interese. Če Finska ne bo izpremenila svojega stališča, bomo prisiljeni zasedati ozemlje v bližini Leningrada, da bi raz-

gnali zbrane finske čete. Naša sveta dolžnost je, da branimo svojo domovino.

Helsinki, 15. nov. o. Finski radio je snoči objavil v rusčini naslednje:

Rusi nas obtožujejo, da smo podvzeli obrambne ukrepe. Izjavljajo, da ogrožamo Leningrad s sedmimi divizijami. Ob naši meji je 15 divizij ruske vojske, obsežni ukrepi pa so bili podvzeti tudi v Leningradu samem. Menimo, da so v Rusiji to storili zaradi tega, da bi povečali mržnjo proti Finski.

Incidenti na meji

Helsinki, 15. nov. o. Po še nepotrjeni vesti je neko rusko vojaško letalo padlo na zemljo ob finski vzhodni meji. Da bi se odnošaji ne poostriili, se doslej niti Finci niti Rusi niso približali ponesrečenemu letalu.

Helsinki, 15. nov. o. Finski službeni krogi potrjujejo, da so se ob rusko-finski meji pripetili incidenti tako na vodi kakor v zraku. Podrobnosti niso bile objavljene.

Velik uspeh finskega obrambnega posojila

Helsinki, 15. nov. j. Posojilo v višini 50 milijonov finskih mark, ki ga je razpisala vlada za narodnoobrambne namene je doseglo nepričakovano velik uspeh. Ze dolgo preko 50 milijonov in sodijo v finančnih preko 50 milijonov in sodijo, v finančnih krogih, da je danes dosegla podpisana vsota še najmanj 100 milijonov mark. Značilno je, da se podpisovanja ne udeležujejo samo denarni zavodi in podjetja, ampak prispevajo k skladu tudi: najmanjši ljudje celo s severnih lapovskih provinc.

Rusi zasedajo Litvo

Kovno, 15. novembra. AA. (Reuter) Okoli 12.000 ruskih vojakov, ki so včeraj vkorakali v Litvo, je prispelo v svoje garnizije, določene jim po rusko-litovskem dogovoru.

Pred 14 dnevi je nastala zaradi ukrepov finčnege značaja kriza vlade, ki se je pričela z odstopom finančnega ministra ter končala z demisijo celotne vlade. Setstavljena bo nova vlada, vendar brez posebne rusofilske orientacije.

Izseljevanje Nemcev iz baltičkih držav

Poznanj, 15. novembra. AA. (DNE) Zanje dni so prispeli semkaj številni transporti Nemcev iz Estonije in Letonske. Naselili jih bodo na področju Warte. To so po večini kmečke družine, ki jih bodo nastanili južno od Bromberga (Bidošča).

bolj, čim bolj pritiska gospodarska kriza. Kdor lahko živi brez demagoških gesel in je sposoben, da stvarnosti brez strahu pogleda v oči, si bo upal povedati, da za Slovenijo do skrajnosti separirano in avtonomizirano delavsko zavarovanje ne bi bilo koristno. Tako zavarovanje tudi za ostale pokrajine ne more biti dobro. Tudi tu velja izrek da je srednja pot najboljša pot. Izrazito federalne države, Severna Amerika in Švica, v socialno zavarovalni zakonodaji niso šle do kraja. Uredba o banovini Hrvatski osvaja za delavsko zavarovanje federalni sistem ter pravi, da v pristojnosti države ostanejo splošna načela delavskega zavarovanja. Skupni zakonodajni pristojnosti mora pa nujno in dosledno odgovarjati tudi primerna skupna izvršna pristojnost.

Predno se bomo odločili, imajo besedo predvsem zavarovanci in njih delodajalci. V organizaciji socialnega za-

Oborožene ladje v borbi z nemškimi podmornicami

V zadnjih dneh so bile pri napadih na angleške trgovske ladje potopljene tri nemške podmornice

London, 15. nov. s. Kapetan norveškega parnika »Jenny« pripoveduje, da je te dni ob španski obali neka nemška podmornica ustavila njegovo ladjo in zahtevala, da ji izroči vse živež. Kapetan je sicer živež izročil, obenem pa brezlično poklical na pomoč. Kmalu sta prihiteli dve angleški vojni ladji, ki sta napadli podmornico z globlinskimi bombami. Na morskoi površini so se pokazali sledovi olja, kar velja kot siguran znak, da je bila podmornica zadeta in potopljena.

Še dve nemški podmornici potopljene

London, 15. nov. br. Agencija Reuter ugotavlja, da sta bili poslednje dni poleg nemške podmornice, ki jo je omenil kapetan tovornege parnika »Jenny«, potopljeni še dve nemški podmornici. Ti dve sta na Severnem morju napadli dve angleški trgovski ladji, ki pa sta bili oboroženi in sta se uspešno branili. Neke trgovska ladja, ki je baš odplula iz neke angleške luke, se je s podmornico borila celih pet ur in je nazadnje zadel a polno. Podmornica je baš hotela opustiti nadaljnje napadanje, ko so se pojavili angleški rušilci ter so jo z nekaj strelci dokončno potopili. V dramatičnih okoliščinah je bila potopljena tudi druga nemška podmornica.

Uspehi spremljevalnega sistema

London, 15. nov. s. Minister za plovbo je včeraj sporočil v spodnji zbornici, da se je spremljevalni sistem za trgovske ladje doslej izvrstno obnesel. Izmed 3070 angleških trgovinskih ladij, ki so od začetka vojne dalje plule v spremstvu angleških vojnih ladij, jih je bilo samo 7 potopljenih. Sistem bo še nadalje izpopolnjen, tako, da bo mogla Anglija izvažati zopet večje količine premoga, kar zaenkrat ni bilo mogoče. Izmed trgovinskih ladij, ki so sedaj v Angliji v gradnji, je eno petino naročil dala angleška vlada.

Nemci puščajo plavajoče mine

London, 15. novembra. AA. (Reuter) Pomorski strokovnjak »Daily Telegraph« pravi, da je po potopitvi britanskega rušilca, daneske linijske ladje, kanadske ladje in mnogih drugih trgovinskih ladij, oči-

tno, da puščajo Nemci svobodno plavajoče mine. Poleg nevarnosti, ki grozi ladjam od podmornic in njihovih torpedov, je treba posvetiti posebno pozornost nevarnosti, ki grozi od plavajočih min.

H katastrofi angleškega rušilca

London, 15. nov. s. Vse pogrešane mornarje s potopljenege angleškega rušilca so sedaj našli in rešili. Končno število žrtev pri nesreči je 1 mrtev in 16 ranjenih.

Grški parnik žrtev mine

London, 15. nov. s. Na severovzhodni angleški obali se je danes potopil 2200 tonski grški parnik »Georgies«. Zadel je na neko mino pod morskoo gladino. Vseh 22 članov posadke se je rešilo. Bili so 18 na morju v rešilnem čolnu.

V Baltičkem morju sta bila potopljena dva litovska parnika, med njimi eden, ki je vozil premog iz Anglije.

London, 15. nov. s. Angleška admiralteta javlja, da je parnik »Serdana«, ki se je potopil pred Singaporem pomotoma šel v polje angleških min.

Od začetka vojne zaplenili Angleži 426.900 ton blaga

London, 15. nov. s. Angleške kontrole postaje za vojno tihotapstvo so v pretekli teden zaplenile 6500 ton blaga, za katerega sumijo, da je bilo namenjeno v Nemčijo. Med zaplenjenim blagom je bilo 3500 ton kave. V prvih desetih tednih vojne so angleške kontrole postaje zaplenile skupno 426.900 ton blaga, namenjenega v Nemčijo.

Zaplenjena finska ladja

Helsinki, 15. novembra. AA. (Stefani) Neke nemška vojna ladja je blizu Aaland-skih otokov ustavila finsko ladjo »Jesi« ter jo dirigirala v Hamburg. Ladja je imela na krovu blago za Anglijo.

Preganjan nemški parnik

London, 15. nov. s. V neko luko v južnem Islandu se je zatekel nemški parnik »Standa«, ki je skušal s tovorom živil mimo Grönlandije in Islanda priti v Severno morje, pa si radi bojazni pred angleškimi vojnimi ladjami ni upal nadaljevati vožnje.

Usodna eksplozija na angleški ladji

London, 15. nov. s. Danes se je potopil 794-tonski angleški parnik »Woodtown« zaradi eksplozije iz še neugotovljenega vzroka. Izmed 13 članov posadke jih je 9 utonilo. Vsi 4 preživeli se nahajajo v bolnišnici. Pri reševanih delih je pomagalo neko letalo in vlačilec.

Demonstracije v Pragi

London, 15. nov. s. V Pragi je danes 200 dijakov priredilo poulične demonstracije radi smrti nekega tovariša, ki je bil aretiran ob priliki demonstracij 28. oktobra. Demonstrante so morali razpršiti nemški policijski oddelki. Izvršenih je bilo 10 aretacij.

Komponist Oskar Strauss francoski državljani

Pariz, 15. nov. o. Znani nemški komponist Oskar Strauss si je pridobil francosko državljanstvo.

